

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Projekt: *W poszukiwaniu zunifikowanej metasemantyki*

Głównym celem projektu jest sformułowanie oryginalnej i systematycznej teorii metasemantycznej, która dostarczy wyjaśnienia kwestii tego, jak jednostki językowe zyskują swoje własności semantyczne.

Zagadnienia dotyczące natury znaczenia wyrażen języka znajdują się w centrum analitycznej filozofii języka od momentu, gdy ukonstytuowała się ona jako osobna dyscyplina. Stanowią one przy tym jeden ze sposobów na zmaganie się z fundamentalnym pytaniem filozoficznym o to, w jakiej relacji do świata pozostają słowa, a tym samym również nasze przekonania i wiedza (które są wyrażane słowami).

Gałęzią filozofii języka, badającą relacją między słowami a ich odniesieniem, jest wedle tradycyjnego podziału semantyka. W ostatnich kilku dekadach typowe zadania semantyki — polegające z grubsza na podaniu metody systematycznego określania znaczeń — są w coraz większym stopniu przejmowane przez nauki empiryczne takie jak psychologia, językoznawstwo czy kognitywistyka. W obliczu takiego rozwoju wypadków, wydaje się, że do zmagania z pytaniami o naturę znaczenia potrzebne jest wypracowanie nowych metod badawczych oraz przeformułowanie starych problemów.

Narzędzi do przeprowadzenia owych zmian dostarcza metasemantyka, która w ostatnich latach staje się coraz bardziej popularna. Najogólniej rzecz ujmując, metasemantyka za cel stawia sobie wyjaśnienie, *w jaki sposób* słowa nabierają znaczenia. Stanowi ona gałąź filozofii, w której bardzo wyraźnie łączą się elementy tradycyjnie pojmowanej filozofii języka oraz metafizyki — dlatego też niekiedy zwana jest ona „metafizyką znaczenia”.

W projekcie zamierzam przyjąć metodologią metasemantyczną oraz dookreślić zakres problemowy metasemantyki. Następnie za pomocą tych narzędzi dokonam analizy relacji pomiędzy tym, w czym znaczenie jest ugruntowane a tym, czym w ogóle jest znaczenie. Gdy rozważane jest zagadnienie ugruntowanie znaczenia, można mówić o dwóch ścierających się paradygmatach: *produktywistycznym* (znaczenie wyrażenia jest w nim „kodowane” przez nadawcę) oraz *interpretacjonistycznym* (wyrażenia ma znaczenie na mocy tego, jak interpretuje je odbiorca). W projekcie pokażę, że paradygmaty te nie wykluczają się i że ich współlistnienie świadczy o tym, że znaczenie ze swej natury jest „podwójnie ugruntowane”. To z kolei stanowić będzie wskazówkę przy wyborze koncepcji ujmującej naturę znaczenia. W moim przekonaniu teorią natury znaczenia, która z jednej strony jest pochodną tezy o podwójnym ugruntowaniu, z drugiej zaś, wyjaśnia sens podwójnego ugruntowania, jest pewna wersja koncepcji holistycznej. W myśl stanowiska holistycznego znaczenia słów są takie, jakie są, ponieważ stanowią fragmenty znaczenia pojętego jako jedna całość przypisana do języka.

Rezultaty uzyskane w projekcie pozwolą lepiej zrozumieć rolę języka w ludzkim poznaniu oraz miejsce człowieka — jako istoty wchodzącej w relacje poznawcze ze światem zewnętrznym — w tym świecie.